

НАУКОВА ШКОЛА ПЕДІАТРІВ ПРОФЕСОРА ІВАНА СМІЯНА
ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ

*Люди разом можуть здійснити те,
що не в змозі зробити самотужки; єднання умів і рук,
концентрація їхніх сил може стати майже всемогутньою.*

Д. Уебстер

Становлення наукової школи педіатричних наук пов'язане з іменем **видатного вченого та знаного педіатра, члена-кореспондента НАМН України, академіка Академії вищої школи, доктора медичних наук, професора Івана Семеновича Сміяна**, який своєю багатогранністю створив авторитетну педіатричну школу в галузі дитячої курортології, гастроентерології, нефрології, ендокринології, пульмонології, неонатології, виховав не одне покоління лікарів та підготував цілу плеяду учнів, послідовників, котрі продовжують спільну справу.

Член-кореспондент. НАМН України,
доктор медичних наук, професор І.С. Сміян

Іван Семенович Сміян народився 10 січня 1929 року в селі Білка, Тростянецького району, Сумської області в простій селянській сім'ї. Творча праця в медицині Івана Семеновича розпочалась з 1945 року, коли учень сільської школи став студентом Сумської фельдшерсько-акушерської школи. З 1948 р. розпочалися перші сходження по службовій драбині, підкорення професійних висот в галузі охорони здоров'я. Саме тоді доля вперше звела Івана Семеновича з Тернопільським краєм, як завідувача фельдшерсько-акушерським пунктом в с. Вербівці Тербовлянського району. А далі навчання у Харківському медичному інституті на педіатричному факультеті.

Все життя Івана Семеновича Сміяна тісно пов'язане з педіатрією, яка стала складовою його життя. Педіатрія – фах, який підкреслює жертівність, глибину та велич душі, доброту та щирість серця, готовність до щоденної кропіткої, іноді, навіть невдячної праці. Після закінчення медичного інституту продовжується сходження службовою драбиною – спочатку як лікар-ординатор, в скорому часі – завідувач відділенням та головний лікар республіканського дитячого санаторію «Джерело» в м. Трускавці. Далі, завідувач відділу Закарпатського НДІ охорони материнства та дитинства МОЗ України (м. Мукачево). З 1964 року Іван Семенович працює старшим науковим співробітником, а згодом – керівником Железноводської клініки П'ятигорського НДІ курортології та фізіотерапії. Поєднуючи наукову роботу з практикою, Іван Семенович успішно презентує кандидатську дисертацію «Курортне лікування хронічного гепатохолеститу у дітей» (1961). Продовжуючи наукові дослідження в дитячій гастроентерології, на одинадцятому році після закінчення вузу (1968) захищає докторську дисертацію «Хронічні захворювання гепатобіліарної системи у дітей та їх санаторно-курортне лікування». Вперше Іваном Семеновичем науково обґрунтовані та розроблені методи санаторно-курортного лікування дітей з соматичною патологією в умовах питних курортів колишнього СРСР, запроваджено відповідне дозування різних видів мінеральних вод для внутрішнього вживання та ванн, використання озокеритових, грязевих аплікацій, іонофорезу тощо при хронічній патології органів травлення, сечовидільної системи, обміну речовин.

Медицина – це поєднання науки і практики – таке життєве кредо видатного вченого, науковця, лікаря-педіатра І.С. Сміяна, який своєю багатогранністю створив авторитетну педіатричну школу в галузі дитячої курортології, гастроентерології, нефрології, пульмонології, яка є званою в Україні та за її межами. Науковий доробок Івана Семеновича Сміяна завжди відрізнявся актуальністю, новизною, високим методичним рівнем з особливою оригінальністю, важливою спрямованістю для практичної педіатрії. Іваном Семеновичем зроблено неоціненний вклад у вивчення процесів гідролізу та всмоктування вуглеводів у здорових, хворих дітей, розроблено критерії диференціальної діагностики синдрому мальабсорбції при різній спадковій та набутій патології; створено концепцію схеми патогенезу гіпотрофії та діарейних захворювань у дітей раннього віку.

Пріоритентими напрямками Івана Семеновича стали:

- ✓ вивчення етіології, патогенезу, клініки та лікування захворювань гепатобіліарної, бронхолегеневої, гастродуоденальної систем, нирок та сечових шляхів, гіпотрофії, патології періоду новонародженості;
- ✓ вивчення функціонального і морфологічного стану клітинних мембран, визначення концепції виникнення, класифікації та лікування синдрому мальабсорбції та методів мембраностабілізуючої терапії в педіатрії, патогенезу синдрому ендогенної інтоксикації та її корекції, роль перекисного окислення ліпідів;
- ✓ визначення стану мінеральної щільності кісток при різній патології у дітей з наступною його корекцією;
- ✓ вперше науково обґрунтував і розробив методи лікування дітей на питних курортах колишнього СРСР.

Наукова діяльність професора Івана Сміяна, результати дослідження та завершення наукового напрямку відзначалися виданнями монографій та проведенням заключних конференцій, зокрема:

- Санаторно-курортное лечение детей с хроническими заболеваниями печени и желчных путей — М., 1962. — 132 с.
- Санаторно-курортное лечение детей при заболеваниях почек, мочевыводящих путей и нарушении солевого обмена / Санаторно-курортное лечение детей. — М., 1966. — 42 с.
- Климато-бальнеологическое лечения хронических заболеваний почек и мочевыводящих путей у детей. — М., 1967. — 237 с.
- Лечение детей на Кавказских Минеральных Водах”. — Ставрополь, 1972. — 82 с.
- Комплексное лечение детей с хроническими заболеваниями печени и желчных путей в условиях курорта. — М., 1973. — 192 с.
- Заболевания органов пищеварения / Бальнеотерапия при заболеваниях в детском возрасте. — М., 1980. — 43 с.
- Заболевания почек (там же, 18 с.),
- Гипотрофия. — К.: «Здоров'я», 1989. — 160 с.
- Гіпотрофія: сучасні погляди та нові підходи. — Тернопіль, 2000. — 46 с.
- Переваривание и всасывание углеводов в процессе мембранного пищеварения в норме и патологии. — Новости медицины. Экспресс-информация. — М., ВНИИМИ, 1985: вып. 7.
- Заболевания органов мочевой системы. — К.: Здоров'я, 1990. — 145 с.
- Синдром мальабсорбции углеводов у детей. — Тернопіль, 1995. — 222 с.
- Бронхіальна астма дитячого віку. — Тернопіль, 1995. — 200 с.
- Діабетична кардіопатія у дітей. — Львів, 2007. — 240 с.
- Проблеми остеопорозу. — Тернопіль: «Укрмедкнига», 2002. (п'ять розділів)

- Ендогена інтоксикація та її корекція в педіатрії / збірник науково-практичної конференції. — Тернопіль, 2001. — 9 доповідей у співавторстві,
- Актуальні питання патології органів травлення у дітей / збірник науково-практичної конференції. — Тернопіль, 2004. — дев'ять праць.

Іван Семенович Сміян – автор понад 700 наукових праць, у тому числі 74 монографій, підручників, навчальних посібників, брошур, лекцій, а також 37 літературно-художніх творів – спогадів і роздумів. Серед основних наукових надбань, є:

- «Детская курортология» (1985),
- «Харчування і розвиток дитини» (1992),
- «Педіатрія» (цикл лекцій (1999),
- «Лекції по педіатрії» (2006),
- «Актуальні питання вакцинопрофілактики інфекційних хвороб у дітей» (2001),
- «Дитяча інфектологія» (2004),
- «Генетика дитячого віку» (2005),
- «Практична педіатрія» (1993),
- «Факультетська педіатрія» (1998),
- «Особливості і семіотика захворювань дитячого віку» (1999).
- «Госпітальна педіатрія» (1997),
- «Лікування дітей на питних курортах» (2006).

Іван Семенович Сміян – член правління Асоціації педіатрів УРСР, голова Тернопільської обласної асоціації педіатрів, член наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка, занесений в книгу видатних людей ХХ сторіччя (Кембридж, 1998), член численних редакційних колегій медичних журналів, Почесний професор Полтавського державного медичного університету та Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України, почесний голова ради вчених м. Трускавця.

Під керівництвом **Івана Семеновича Сміяна** захищено понад 40 кандидатських та 4 докторські дисертації, що стало значним внеском в педіатричну науку. Як талановитий педагог, багаторічний ректор Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського (1981-1997), організатор навчального процесу вищої школи – **Іван Семенович Сміян** виховав не одне покоління лікарів, які з вдячністю згадують його ім'я, водночас, підготував цілу плеяду учнів, послідовників, котрі продовжують спільну справу.

Колектив кафедра педіатрії, очолюваної член-кореспондентом НАМН України, професором Іваном Семеновичем Сміяном

У 2009 році на факультеті іноземних студентів Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського створено кафедру педіатрії №2, яку очолює одна з вихованок **наукової педіатричної школи Івана Семеновича Сміяна**, доктор медичних наук, професор Павлишин Галина, яка продовжує наукові традиції, започатковані та втілені в життя Великим Вчителем Педіатрії. До складу кафедри педіатрії №2 входять доц. Горішна Іванна, доц. Фурдела Вікторія, доц. Галіяш Наталія, доц. Ковальчук Тетяна, доц. Лучишин Наталія, доц. Слива Вікторія, доц. Сарапук Ірина, доц. Козак Катерина, доц. Глушко Катерина, асистент Шульгай Анна-Марія, асистент Кібар Ольга.

Колектив кафедри педіатрії №2 факультету іноземних студентів Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України

Доктор медичних наук, професор Галина Павлишин

Павлишин Галина Андріївна – завідувач кафедри педіатрії №2, доктор медичних наук (2007), професор (2010), ініціативний науковець, розширює можливості наукової співпраці з європейськими педіатричними школами, експертами, підвищуючи професійний рівень в галузі педіатрії, неонатології з питань діагностики, лікування, профілактики соматичної патології у дітей різного віку та розширюючи можливості щодо пріоритетних напрямків наукової діяльності колективу кафедри.

Понад 15 років очолює Тернопільський осередок Асоціації неонатологів України.

Основними напрямками наукових досліджень є:

- особливості виходжування передчасно народжених немовлят з використанням елементів нейро-розвиткового догляду, оцінки та профілактики болю у новонароджених, покращення ранніх (стабілізація вітальних функцій, запобігання розвитку інфекційної та соматичної патології) та віддалених результатів (виживання, захворюваність, інвалідність, фізичний, моторний, мовленнєвий, когнітивний розвиток, тривалість грудного вигодовування) виходжування передчасно народжених дітей;
- патогенез, діагностика та лікування гіпоксично-ішемічних уражень центральної нервової системи у новонароджених різного ступеня тяжкості; діагностична цінність нейро-функціональних методів дослідження, активності внутрішньоклітинних ферментів; доцільність та ефективність метаболічної терапії у лікуванні уражень нервової системи;
- вивчення процесів апоптичної активності та окисного стресу при негоспітальній пневмонії новонароджених та дітей раннього віку з визначенням їх діагностичної та прогностичної цінності;
- рання діагностика та профілактика кардіоваскулярних та метаболічних порушень у дітей шкільного віку, обґрунтування програми скринінгу на підставі оцінки фізичного, психосоціального здоров'я та клініко-лабораторних показників;
- метаболічні та кардіоваскулярні порушення у дітей підліткового періоду – рання діагностика метаболічного синдрому у дітей з надмірною масою тіла й ожирінням, вивчення вітамін D-статус у дітей з надлишковою масою тіла та ожирінням, верифікація кардіоваскулярних уражень при артеріальній гіпертензії у підлітків;

- оптимізація шляхів моніторингу ювенільного ревматоїдного артриту у дітей різного віку;
- дослідження сучасних проблем – мультисистемного запального синдрому у дітей, особливості перебігу COVID-інфекції у дітей інфекції, викликаної SARS COV2.

Професор Павлишин Галина – заступник голови спеціалізованої вченої ради Д 58.601.02 у Тернопільському національному медичному університеті, член спеціалізованої вченої ради К 20.601.03 при ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет». Нагороджена «Почесною Грамотою» від МОЗ України (2010 р.), «Подякою» від МОЗ України (2021р.). Автор і співавтор понад 400 наукових та навчально-методичних публікацій, 10 патентів на винахід.

Під науковим керівництвом Галини Андріївни Павлишин захищено 6 кандидатських дисертацій, 1 дисертацію доктора філософії.

Галина Андріївна пройшла міжнародні стажування:

- навчальний семінар «Pediatric emergency care» на базі Open Medical Institute AAF (American Austrian Foundation) (Зальцбург, Австрія),
- навчальний семінар «Berlin Neonatology Summer School» («Берлінська неонатологічна літня школа») на базі Charite University Medical Center (Берлін, Німеччина);
- стажування у Вроцлавській Університетській клініці, кафедра неонатології (Вроцлав, Польща);
- навчальний тренінг «Спеціалізовані реанімаційні заходи» ALS Provider Course (Краків, Польща);
- стажування у Віденській Університетській клініці, «Pediatric intensive care», The AAF (American Austrian Foundation) and General Hospital Vienna Department of Pediatrics (Відень, Австрія);
- стажування у Вроцлавській Університетській клініці, кафедра неонатології, кафедра інтенсивної терапії в педіатрії (Вроцлав, Польща);
- брала участь у IX Szkoła Neonatologii (Торунь, Польща);
- стажування у неонатальному центрі Варшавської університетської клініки (Варшава, Польща).
- стажування у Віденській клініці Krankenhaus Rudolfstiftung Pediatric Department with Neonatology під керівництвом професора Milen Minkov, AAF (American Austrian Foundation) (Відень, Австрія).

Голова батьківської організації EFCNI п. SilkeMader та українська делегація (проф. Добрянський Д.О., проф. Похилько В.І., проф. Воробйова О.В., проф. Павлишин Г.А., ас. Сарапук І.М. на III Конгресі спільних Європейських неонатальних товариств у м. Маастріхт, Нідерланди (2019)

Проф. Павлишин Г.А. практикувала навички реанімації новонародженої дитини під час тренінгу з реанімації новонароджених в рамках III Конгресу спільних Європейських неонатальних товариств, м. Маастріхт, Нідерланди (2019)

Проф. Павлишин Г.А. та доц. Сарапук І.М. презентували стендову доповідь на Шостому Міжнародному конгресі з клінічної неонатології (2016)

Проф. Павлишин Г.А. брала участь у "1-st Congress of joint European Neonatal Societies (jENS)" (Будапешт, 2015)

Стажування, Відень, 2018 рік

Проф. Павлишин Г.А працювала у робочій групі по перегляду Національних клінічних протоколів медичної допомоги новонародженим (м. Відень, Австрія, 2013 рік)

Науковці кафедри беруть участь у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних і науково-методичних конференціях, проходять стажування в медичних та навчальних закладах України та зарубіжних країн; здійснюють наукове співробітництво із медичними установами у формі проведення круглих столів, симпозіумів, конференцій, семінарів тощо.

Слід зауважити, що усі науковці кафедри володіють англійською мовою на рівні B2.

Делегація викладачів кафедри педіатрії №2 брала участь у XXXV з'їзді Польського педіатричного товариства м. Жешув, Польща (2019 рік)

Проф. Павлишин Г.А., доц. Фурдела В. та асистент Шульгай А.-М. А. брали участь у IV Міжнародній конференції «Vitamin D – minimum, maximum, optimum», Вршава, Польща (2019 рік)

Доц. Лучишин Н.Ю. та доц. Ковальчук Т.А. на зустрічі організаційного комітету міжнародного дослідження "BUPAS" (м. Краків, Польща, 2012 рік)

Доц. Фурдела В.Б. презентувала результати наукових досліджень на Всесвітньому конгресі дитячих ендокринологів (м. Мілан, Італія, 2013 рік)

Доц. Лучишин Н.Ю. проходила стажування у гематологічній клініці Вроцлавського медичного університету (2017 рік)

Доц. Галіяш Н.Б. та доц. Никитюк С.О. брали участь у Національній конференції з глобальної ерадикації поліомієліту за підтримки ВООЗ (2016 рік)

Проф. Павлишин Г.А., доц. Галіяш Н.Б. та доц. Гаріян Т.В. були учасниками Освітнього конгресу Європейської Академії Педіатрії (м. Ліон, Франція, 2013 рік)

Доц. Слива В.В. проходила стажування у педіатричних відділеннях Вроцлавського медичного університету (2013 рік)

Доц. Слива В.В. та президент Європейського респіраторного товариства Франфиско Блазі під час семінару (м. Лісабон, Португалія, 2018 рік)

Доц. Ковальчук Т.А. прийняла участь у 4th International Staff Week в рамках Erasmus+ International Credit Mobility KA107 (м. Сантьяго де Компостела, Іспанія, 2019 рік)

Доц. Ковальчук Т.А. проходить стажування в клініці університету Сантьяго де Компостела у рамках програми ERASMUS MUNDUS MEDEA (Іспанія, 2014 рік)

Доц. Лучишин Н.Ю. бере участь у міжнародному медичному семінарі «Дитяча гематологія та онкологія» (м. Зальцбург, Австрія, 2014 рік)

Дисертації, захищені співробітниками кафедри:

1. **Павлишин Г.А.** «Застосування ентеросорбції в комплексному лікуванні новонароджених з гнійно-септичними захворюваннями та вродженими пневмоніями» за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 1995 р.)
2. **Павлишин Г.А.** «Клініко-патогенетичні та морфологічні паралелі перинатальної інфекційної патології у новонароджених та оптимізація лікування» за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 2007 р.)
3. **Горішна І.Л.** «Клініко-лабораторні зрушення у хворих на сальмонельоз дітей та їх корекція ентеросорбентом «Силлард П» за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Київ, 1999 р.)

4. **Фурдела В.Б.** «Кардіоваскулярні ускладнення цукрового діабету у дітей та їх медикаментозна корекція» за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 2006 р.).

5. **Лучишин Н.Ю.** «Особливості адаптації дітей дошкільного віку до дошкільного навчання з урахуванням індивідуально-типологічних характеристик організму» за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 2011 р.)

6. **Галіяш Н.Б.** Клініко-лабораторні критерії діагностики імунної резистентності організму здорових та хворих на пневмонію дітей різних вікових груп» за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 2011 р.)

7. **Ковальчук Т.А.** «Оптимізація шляхів моніторингу ювенільного ревматоїдного артриту у дітей різного віку» за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Чернівці, 2012 р.)

8. **Слива В.В.** «Дисбіотичні аспекти імунних порушень при гострих обструктивних бронхітах у дітей раннього віку та оптимізація лікувальних заходів» за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 2012 р.)

9. **Сарапук І.М.** «Клініко-патогенетичне і діагностичне значення апоптичної активності та окисного стресу при негоспітальній пневмонії у дітей раннього віку» за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 2013 р.)

10. **Козак К.В.** «Клініко-параклінічна характеристика метаболічних порушень у дітей з надмірною масою тіла та ожирінням» за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 2014 р.).

11. **Глушко К.Т.** «Клініко-параклінічні особливості перебігу хронічної гастроудоденальної та гепатобілярної патології на фоні паразитозів у дітей» - за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 2015 р.)

12. **Шульгай А.-М. А.** «Діагностика та прогнозування кардіометаболічних порушень та вітамін D статусу у дітей підліткового віку з надмірною масою тіла та ожирінням» - за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 2020 р.)

13. **Кібар О. Д.** «Клініко-патогенетичні аспекти позагоспітальної пневмонії залежно від йодозабезпечення організму у дітей» - за спеціальністю 14.01.10 – педіатрія (Тернопіль, 2021 р.)

Професорсько-викладацький склад кафедри активно поєднує викладацьку роботу із науковою діяльністю, що сприяє підвищенню рівня ефективності лікувального процесу, удосконаленню методів діагностики та лікування дітей із різноманітними соматичними та інфекційними захворюваннями, розвитку медичної науки, впровадженню передових форм навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців, покращенню методики викладання тощо.

Колективом кафедри за останнє десятиріччя отримано понад 10 патентів на винахід, а також 7 свідоцтв на раціоналізаторські пропозиції, опубліковано понад 600 наукових праць у журналах і збірниках статей у фахових виданнях, в тому числі індексованих у базі Scopus.

Колектив кафедри педіатрії №2 (зліва направо) сидять: доц. Галіяш Н.Б., проф. Павлишин Г.А., доц. Фурдела В.Б., стоять: доц. Сарапук І.М., асист. Козак К.В., лаб. Януш Н.П., доц. Ковальчук Т.А., доц. Горішна І.Л., доц. Лучишин Н.Ю., доц. Слива В.В. (2019 рік)

В рамках науково-дослідних робіт, що виконувались на базі кафедри, були науково обґрунтовані ряд прогресивних питань педіатрії, зокрема:

Професор Павлишин Г.А. запропонувала вирішення актуальної науково-практичної проблеми педіатрії – вдосконалення діагностично-лікувальної допомоги новонародженим з перинатальною інфекційною патологією та з порушенням адаптації шляхом впровадження алгоритму діагностики, клініко-лабораторних критеріїв прогнозування та нових підходів до лікування, на підставі створення концепції розвитку патологічного процесу, виявлення клініко-патогенетичних та морфологічних закономірностей з урахуванням особливостей процесів мембранодеструкції, імунологічної реактивності, метаболічної інтоксикації, структурно-функціональних змін лімфоцитів, морфологічного та морфометричного дослідження плаценти та тканин печінки дітей, які померли внаслідок перинатальної інфекційної патології. Були показані взаємозв'язки комплексної оцінки системи гомеостазу з виділенням патогенетичної гетерогенності імунологічних порушень, показників інтенсифікації мембранодеструктивних змін, метаболічної інтоксикації у новонароджених з інфекційною патологією з урахуванням перинатальних факторів ризику, морфологічного та морфометричного стану фетоплацентарного комплексу, структурної організації лімфоцитів периферичної крові. У своїй науковій роботі Галина Андріївна розробила диференційовані моделі багатофакторного прогнозування несприятливих наслідків у новонароджених з порушенням адаптації та у новонароджених з клінічними проявами інфекційної патології з летальним наслідком, що дозволили виділити групи пацієнтів для більш активного впливу на фактори ризику. Розроблений алгоритм клініко-лабораторної та морфологічної діагностики інфекційної патології у новонароджених. Також Галина Андріївна довела доцільність застосування в комплексному лікуванні новонароджених з інфекційною

патологією серотерапії в поєднанні з препаратами метаболічного спрямування, антигомтоксичними засобами. Показано позитивний ефект застосування новонародженим з порушенням адаптації в ранньому неонатальному періоді метаболічної терапії та ентеросорбентів.

Доц. Горішна І.Л. патогенетично обґрунтувала, розробила і апробувала у клініці диференційовану терапію сальмонельозу у дітей. Іванна Любомирівна продовжує вивчення значення ендогенної інтоксикації та імунологічних порушень у патогенезі інфекційної патології в дітей, особливості етіотропної та патогенетичної терапії цих захворювань.

Доц. Фурдела В.Б. працювала над проблемою дитячого ожиріння, яке становить серйозну соціально-психологічну проблему, обумовлену низькою мотивацією до зниження і тривалої стабілізації маси тіла у дитини, її батьків, та є таким, що призводить до збільшення ризику розвитку серцево-судинних катастроф та рівня смертності від серцево-судинних захворювань у майбутньому. Метою дослідження було встановити поширеність ожиріння серед підлітків м. Тернополя. Серед її наукових інтересів значне місце посідають вивчення вторинної артеріальної гіпертензії, ожиріння та метаболічного синдрому у дітей та підлітків.

Доц. Галіяш Н.Б. розробила клініко-лабораторні критерії діагностики імунної резистентності організму здорових та хворих на пневмонію дітей різних вікових груп. Сфера її наукових інтересів поширюється на питання організації післядипломної підготовки медичних кадрів, система до- та післядипломної медсестринської освіти, організації догляду за людьми похилого віку, розробки та впровадження дистанційних навчальних курсів.

Доц. Ковальчук Т.А. у своїй роботі вирішувала питання оптимізації шляхів моніторингу ювенільного ідіопатичного артрити у дітей різного віку, підтвердила, що моніторинг перебігу ювенільного ревматоїдного артрити у дітей із використанням індексу DAS, оцінками функціональних порушень опорно-рухового апарату та якості життя з використанням опитувальників CHAQ і CHQ дає змогу оцінити ефективність базисної та протизапальної терапії, яку отримує хвора дитина, і своєчасно приймати рішення щодо її корекції. Вона працює над вивченням актуальних питань автоімунних захворювань, артеріальної гіпертензії, порушень серцевого ритму та провідності, досліджує якість життя дітей із хронічною патологією.

Доц. Лучишин Н.Ю. працювала над впровадженням алгоритму діагностики порушення адаптації серцево-судинної системи у дітей дошкільного віку. Серед її наукових інтересів є вивчення особливостей перебігу захворювань крові у дітей, гематологічних проявів різних неінфекційних та інфекційних захворювань у дітей.

Доц. Сарапук І.М. працювала над визначенням прогностичного виходу негоспітальних пневмоній у дітей раннього віку на основі вивчення апоптичної активності та ендотелій-залежних факторів, досліджувала особливості лікування гемолітичної хвороби новонароджених, зокрема, застосування внутрішньовенного імуноглобуліну, вплив зовнішніх та внутрішніх чинників, інфекційних агентів, зокрема вірусів, позаклітинних та внутрішньоклітинних мікроорганізмів на

реалізацію програмованої загибелі клітин. Вона продовжує вивчення процесів апоптозу та окисного стресу у дітей раннього віку на фоні інфекційної патології; особливості виходжування недоношених дітей за допомогою системи NIDCAP та їх катамнестичне спостереження.

Доц. Слива В.В. вивчала дисбіотичні аспекти імунних порушень при гострих обструктивних бронхітах у дітей раннього віку та оптимізація лікувальних заходів. Зараз вона працює над вивченням факторів ризику, предикторів, патогенетичних механізмів та клінічних особливостей хронічних обструктивних захворювань легенів у дітей; проводить катамнестичний аналіз та вивчає способи прогнозування бронхолегеневої дисплазії у передчасно народжених дітей.

Доц. Козак К.В. удосконалила методи ранньої діагностики метаболічного синдрому у дітей з надлишковою вагою тіла та ожирінням. Сфера її інтересів стосується вибраних питань дитячої ендокринології.

Доц. Глушко К.Т. вивчала клініко-параклінічні особливості перебігу хронічної гастродуоденальної та гепатобіліарної патології на фоні паразитозів у дітей. Серед напрямів її наукових досліджень та інтересів – проблеми дитячої гастроентерології та нутриціології.

Асистент Шульгай А.-М. А. проводила діагностику та прогнозування кардіометаболічних порушень і вітамін-Д статусу у дітей підліткового віку з надмірною масою тіла та ожирінням. У сферу її наукових інтересів входять дослідження вітамін Д статусу у дітей та підлітків, кардіометаболічних порушень, ожиріння дітей та підлітків, метаболічного синдрому.

Асистент Кібар О.Д. проводила дослідження, які стосувались клініко-патогенетичних аспектів позагоспітальної пневмонії залежно від йодозабезпечення організму у дітей. Вона продовжує займатися вивченням вибраних питань дитячої ендокринології та пульмонології.

Щорічно викладачі кафедри організують та приймають участь у науково-практичних конференціях, які відбуваються у стінах нашого ВУЗу, під час яких діляться як сучасними європейськими стандарти щодо діагностики та лікуванні педіатричної патології, так і своїми новими напрацюваннями.

Проф.Павлишин Г.А. доповідала на науково-практичній конференції «Європейські стандарти діагностики та лікування ендокринопатій дитячого віку: імплементація в практику сімейного лікаря»м. Тернопіль (2019 рік)

Доц. Фурдела В.Б. брала участь у всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Сучасний мультидисциплінарний підхід до діагностики та лікування хворих на цукровий діабет» (2017 рік)

Проф. Павлишин Г.А. організував семінари з підвищення кваліфікації лікарів-наонатологів Тернопільської області (2018 рік)

Лікувальну роботу науковці кафедри педіатрії № 2 здійснюють у відділенні для новонароджених, відділенні інтенсивної терапії новонароджених, першому та другому педіатричних, діагностично-боксованому, пульмонологічному, онкогематологічному відділеннях КНП "Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня" ТОР, дитячому інфекційному відділенні КНП "Тернопільська міська дитяча комунальна лікарня", КНП "Тернопільський обласний клінічний перинатальний центр «Мати і дитина», відділенні новонароджених пологового будинку КНП «Тернопільська міська комунальна лікарня №2».

Викладачі кафедри, володіючи атестаційними категоріями по педіатрії та вузьких спеціальностях з різних галузей педіатричної науки, надають кваліфіковану різнопрофільну лікувально-консультативну допомогу дітям області та міста у відділеннях обласної дитячої лікарні, під час планових виїздів лікарів-спеціалістів в районні та сільські дільничні лікарні.

Проф. Павлишин Г.А. здійснює огляд новонародженої дитини під час клінічного обходу у відділенні для новонароджених

Науковці кафедри опублікували:

- методичні рекомендації, інформаційні листи про нововведення в сфері охорони здоров'я, які впроваджуються у практичну педіатрію:

1. Похідний твір «Україномовна адаптована версія опитувальника «Childhood Health assessment Questionnaire (CHAQ)» / Павлишин Г.А., Ковальчук Т.А. // Свідоцтво про авторське право № 41734 на твір. – дата реєстрації 11.01.2012.

2. Науковий твір «Алгоритм моніторингу ювенільного ревматоїдного артриту у дітей різного віку» / Павлишин Г.А., Ковальчук Т.А. // Свідоцтво авторського права на твір № 44227. – дата реєстрації 11.06.2012.

3. Методологія дослідження якості життя у хворих на ювенільний ревматоїдний артрит дітей : методичні рекомендації / Г.А. Павлишин, Т.А. Ковальчук ; ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України». – К., 2013. – 36 с.

4. Ведення моніторингу ювенільного ревматоїдного артриту у дітей різного віку : методичні рекомендації / Г.А. Павлишин, Т.А. Ковальчук ; ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України». – К., 2013. – 40 с.

5. Спосіб лікування дітей, хворих на atopічний дерматит : Інформаційний лист про нововведення в сфері охорони здоров'я № 36 – 2013 / Н.В. Банадига, Т.В. Гаріян, О.Р. Боярчук, Т.А. Ковальчук ; ТДМУ, Укрмедпатентінформ. – К. : Укрмедпатентінформ, 2013. – 4 с.

6. Спосіб визначення груп ризику щодо формування atopічної патології у дітей : Інформаційний лист про нововведення в сфері охорони здоров'я № 37 – 2013

/ Н.В. Банадига, Т.В. Гаріян, О.Р. Боярчук, Т.А. Ковальчук ; ТДМУ, Укрмедпатентінформ. – К. : Укрмедпатентінформ, 2013. – 4 с.

7. Спосіб оцінки активності запального процесу у дітей з гострою ревматичною лихоманкою та хронічною ревматичною хворобою серця: Інформаційний лист про нововведення в сфері охорони здоров'я № 95 – 2013 / О.Р. Боярчук, Т.А. Ковальчук ; ТДМУ, Укрмедпатентінформ. – К. : Укрмедпатентінформ, 2013. – 4 с.

- **монографії :**

1. Сміян І.С. Діабетична кардіоміопатія у дітей: монографія / І.С. Сміян, В.Б. Фурдела. - Львів: КІНПАТРИ ЛТД, 2007. - 240 с.

- **розробили патентина винаходи:**

2. Патент 141236 Україна. Спосіб корекції метаболічного синдрому / Г.А. Павлишин, А-М.А. Шульгай, А.В. Павлишин. Бюл. № 6/2020, 25.03.2020.

3. Патент 141209 Україна. Спосіб оптимізації корекції метаболічного синдрому у дітей / Г.А. Павлишин, А-М.А. Шульгай, А.В. Павлишин. - Бюл. № 6/2020, 25.03.2020; .

4. Патент 133234 Україна. Спосіб корекції метаболічного синдрому у дітей / А-М. Шульгай, Г. Павлишин. - 25.03.2019.

5. Патент 104078 Україна. Спосіб раннього виявлення та прогнозу патологій щитоподібної залози та яєчників людини на підставі мікроелементного складу / Г.І. Фальфушинська, О.Б. Столяр, А.Г. Шульгай, О.Й. Осадчук, Л.Л. Гнатишина, А.-М.А. Шульгай. - Бюл. № 1/2016, 12.01.2016.

6. Патент 69330 Україна. Спосіб визначення асиметрії судинного русла / А.Г. Шульгай, М.О. Левків, А.-М.А. Шульгай. - Бюл. № 8/2012, 25.04.2012.

7. Патент 103621 Україна. Спосіб прогнозування ризику розвитку хронічної ревматичної хвороби серця у дітей / Гаріян Т. В., Ковальчук Т. А., Боярчук О.Р. - Бюл. № 24, 25.12.2015.

8. Патент 74073 Україна. Спосіб лікування гострого обструктивного бронхіту у дітей раннього віку / Сміян О. І., Слива В.В. - Бюл. № 19, 10.10.2012.

9. Патент 62895 Україна. Спосіб корекції енергодефіциту у новонароджених із гіпоксично-ішемічним ураженням нервової системи / Павлишин Г.А., Скворонська А.О. - Бюл. №18, 26.09.2011.

10. Патент 39484 Україна. Пристрій для профілактики дефіциту кальцію в організмі дитини / Лучишин Н.Ю., Федорців О.Є. - Бюл. №4, 25.02.2009 р.

11. Патент 51607 Україна. Спосіб лікування новонароджених з проявами перинатальних інфекцій/ Павлишин Г.А. – Бюл. № 3, 5.03.2005.

12. Патент 10394 Україна. Спосіб морфометричної діагностики фетоплацентарної недостатності. / Павлишин Г.А., Гнатюк М.С. - Бюл. №11, 15.11.2005.

13. Патент 5607 Україна. Спосіб лікування новонароджених з проявами перинатальних інфекцій / Павлишин Г.А. - Бюл. №3, 15.13.2005.

- **видали підручники:**

1. Communication Skills in Medicine / N. Haliyash, N. Petrenko, N. Bilkevych. Ternopil: TNMU, 2021. - 132 p.
2. Manual of Children's Infectious Diseases / O.Ye. Fedortsiv, I. L. Horishna, H. A. Pavlyshyn, I. M. Horishnyi. Vinnytsia: NovaKnyha, 2020. - 440 p.
3. Manual of children's infectious diseases / O.Ye. Fedortsiv, I.L. Horishna, I.M. Horishnyi. - Ternopil : TSMU "Ukrmedknyha", 2010. - 380 p.
4. Manual of propaedeutic pediatrics / Nykytiuk S.O., Balatska N.I., Galiyash N.B., Lishchenko N.O., Nykytiuk O.Y. – Ternopil: Ukrmedkniha, 2005. – 467 p.
5. Актуальні питання вакцинопрофілактики інфекційних хвороб у дітей / І.С. Сміян, Л.А. Волянська, І.Л. Горішна та ін. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. – 143 с.
6. Алгоритми практичних навичок з дисципліни «Медсестринство в педіатрії»: навчальний посібник для студ. вищих мед.закл. освіти III- IV рівнів акредитації / І.С. Сміян, Г.А. Павлишин, Л.С. Білик та ін. – Тернопіль: Укрмедкнига, 1998. – 70 с.
7. Невідкладні стани в медсестринській практиці з педіатрії / І. С. Сміян, Г. А. Павлишин, У. М. Цідилко. – Тернопіль: «Укрмедкнига», 1998. – 36 с. Гриф ЦМК з вищої медичної освіти МОЗ України (лист № 23-01-15/152 від 03.07.98 р.).

- видали посібники:

1. Комунікативні навички в медицині : посіб. / Наталія Галіяш, Наталія Петренко, Наталія Бількевич. - Тернопіль : ТДМУ, 2019. - 132 с.
2. OutlineforPediatricHistory&PhysicalExamination : studentguide/ Editedby H. Pavlyshyn, N. Luchyshyn, V. Furdelaetal. – Ternopil : «Ukrmedknyha», 2017. – 79 p.
3. Неонатологія : навчальний посібник/ за ред. проф. Знаменської Т.К // розділ 32. Сепсис новонародженого. Павлишин Г.А. – Київ. 2013.
4. Основи масажу: навчальний посібник / Л. О. Вакуленко, З. П. Прилуцький, Д. В. Вакуленко, Н.Ю. Лучишин. — Тернопіль : ТНПУ, 2013. — 132 с.
5. Сходинки до оволодіння професією лікаря/ І.С. Сміян, Г.А. Павлишин, В.О. Синицька, Ф.Б. Фурдела // Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: ТДМУ, «Укрмедкнига» - 2012. – 244 с.
6. Основи фізичної реабілітації: навчальний посібник / Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчук, Г.В.Прилуцька, С.В.Кутаков, Д.В. Вакуленко, З.В.Прилуцький, Н.Ю.Лучишин / за заг. ред. Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука. – Тернопіль, ТНПУ, 2010. - 234 с.
7. Сходинки до оволодіння професією лікаря, / Сміян І.С., Павлишин Г.А. Синицька В.О.Горішна І.Л. Волянська Л.А. / 2008, 244 с.
8. Лекції з педіатрії [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. мед. закл. освіти III-IV рівнів акредитації / Іван Семенович Сміян. - Т. : Підручники і посібники, 2006. - 768 с.
9. Дитяча інфектологія [Текст] : навч. посібник для студ. вищих мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / І. С. Сміян [и др.]. - Т. : Укрмедкнига, 2004. - 368 с.

10. Медична генетика дитячого віку [Текст] : навч. посібник для студ. вищих мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / І. С. Сміян [и др.]. - Т. : Укрмедкнига, 2003. - 188 с.

11. Педіатрія (цикл лекцій) [Текст] : навч. посіб. для студ. вищих мед. закладів освіти III-IV рівнів акредитації / І. С. Сміян ; Тернопільська держ. медична академія ім. І.Я.Горбачевського. - Т. : Укрмедкнига, 1999. - 712 с. Гриф ЦМК з вищої медичної освіти МОЗ України (лист № 23-01-25/197 від 13.10.1998 р.).

12. Госпітальна педіатрія, розділ «Неонатологія»/ навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних закладів// за ред.І.С. Сміяна. – Тернопіль-Київ : «Укртиппроєкт», 1997. – 175 с.

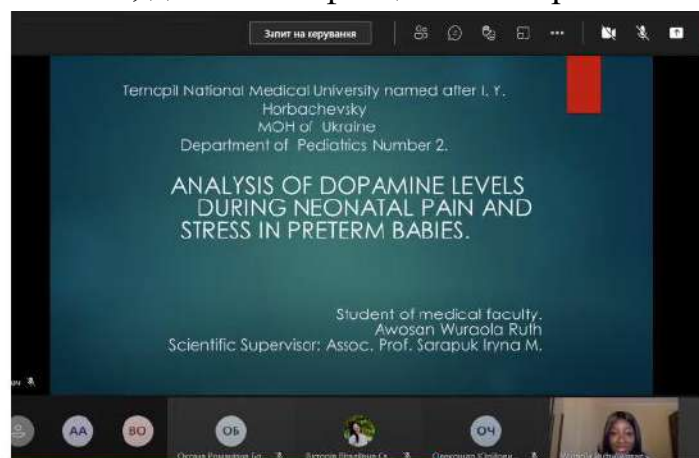
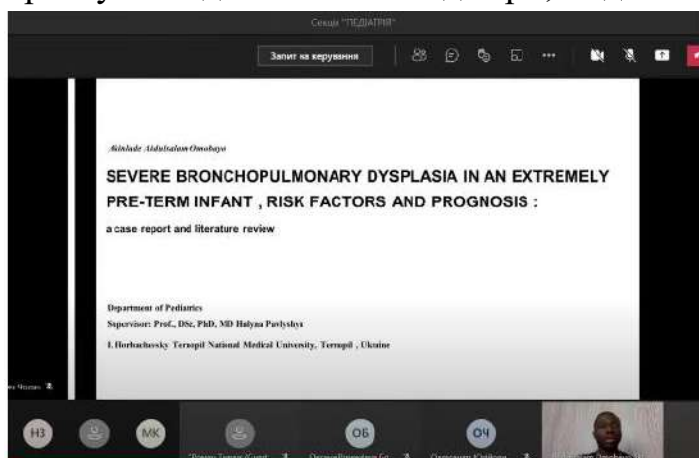
Ще одним із напрямків роботи школи педіатрії є залучення до науково-дослідної роботи студентів, що є продовженням і поглибленням навчального процесу та проводиться безпосередньо на кафедрі, у науково-дослідних організаціях, з якими укладено кафедрою договори про співпрацю.

Так, з метою залучення обдарованої студентської молоді до винахідницької роботи у галузі «медицини» та розширення наукового потенціалу й формування навичок науково-дослідної роботи студентів у вільний від навчання час було створено студентський науковий гурток кафедри педіатрії.

Тематика засідань гуртка тісно переплітається із науковими напрямками роботи педіатричної школи ТНМУ. Щорічно відбувається до 10 засідань, на яких розглядаються питання організації, написання і формулювання висновків наукової роботи.

За організацію студентської наукової роботи на нашій кафедрі відповідає канд. мед. наук, доцент Слива В.В.

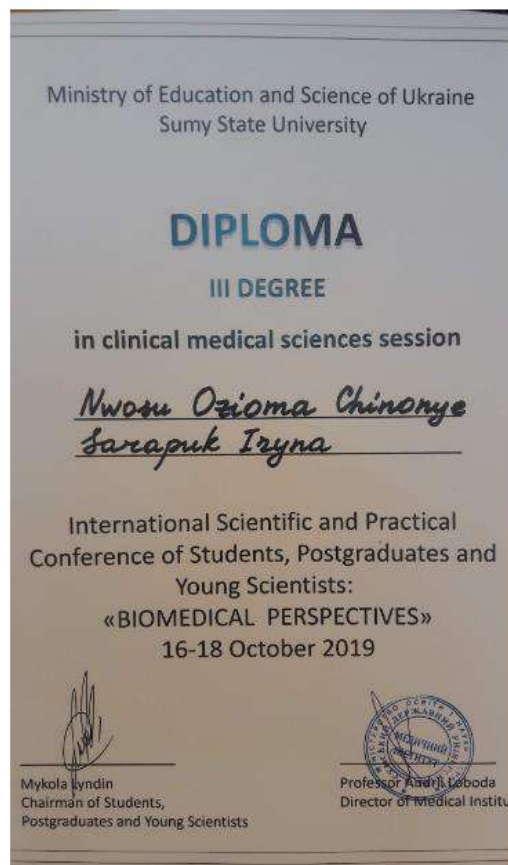
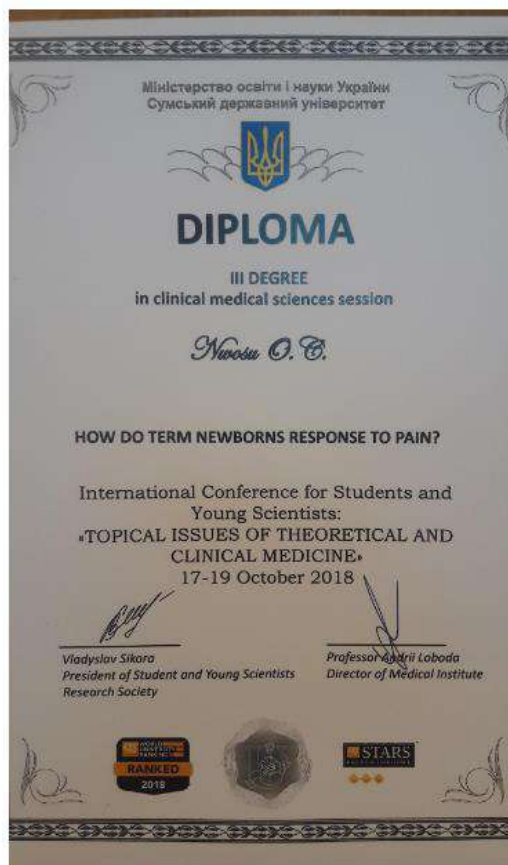
Гурток об'єднує студентів 3-6 курсів факультету іноземних студентів, які приступили до вивчення педіатрії, медичної генетики, дитячих інфекційних хвороб.

Студенти презентували результати наукових робіт на XXV Міжнародному медичному конгресі студентів та молодих вчених (2021 рік)

Під керівництвом науковців кафедри студенти досліджують актуальні питання неонатології (наприклад, особливості ентерального і парентерального вигодовування недоношених дітей, особливості складу їх мікробіотикишечника, особливості

виходжування недоношених дітей за допомогою системи NIDCAP), проводять огляд сучасної наукової літератури з метою пошуку оптимальних методів діагностики та лікування патології дитячого віку, здійснюють клінічний розбір рідкісних клінічних випадків, з якими студенти особисто мали можливість працювати, представляють результати на міжнародних конференціях.

За підсумками роботи учасники наукового гуртка представляють результати на щорічному Міжнародному конгресі студентів та молодих вчених, отримують призові місця.

Індивідуальні досягнення наших науковців стають предметом гордості нашої школи педіатрів. Так, у 2009 році проф. Павлишин Г.А. була нагороджена Почесною грамотою МОЗ України «За вагомий особистий внесок у розвитку охорони здоров'я та високий професіоналізм» та у 2020 році - Грамотою Тернопільської обласної ради «За багаторічну сумлінну працю на ниві охорони здоров'я».

У 2021 році доц. Сарапук І.М. здобула відзнаку «Медаль Святого Пантелеймона» у номінації «За лікарське мистецтво».

Крім того, кілька років поспіль студенти високо оцінюють навчальний і науковий потенціал нашої кафедри, що підтверджується посіданням першого місця серед інших дисциплін у рейтингу за результатами анкетування студентів, які вивчають педіатрію на нашій кафедрі.

**Рейтинг кращих дисциплін ТНМУ
за результатами опитування студентів за 2020/2021 н.р.**

**Факультет іноземних студентів
ОПП «Лікувальна справа»**

5 курс (41 анкета)

№	Дисципліни	№1	№2	№3+	Бали
1	Педіатрія	18	5	3	67
2	Внутрішня медицина	7	18	9	66
3	Гінекологія		5	5	15
4	Інфекційні хвороби	2	1	4	12
5	Хірургія	2		4	10

6 курс (56 анкет)

№	Дисципліни	№1	№2	№3+	Бали
1	Педіатрія	14	19	7	87
2	Внутрішня медицина	16	11	14	84
3	Гінекологія	8	11	14	60
4	Хірургія	3	3	8	23
5	Урологія	2			6

Завідувачка кафедри педіатрії №2 проф. Павлишин Галина Андріївна отримала грамоту як кращий лектор та викладач за результатами голосування студентів факультету іноземних студентів.

Доцент кафедри педіатрії №2 проф. Лучишин Наталія Юріївна отримала грамоту як кращий викладач за результатами голосування студентів факультету іноземних студентів.

Робота триває...